

Veritabanı Yönetim Sistemleri

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Arif AYDIN

UML

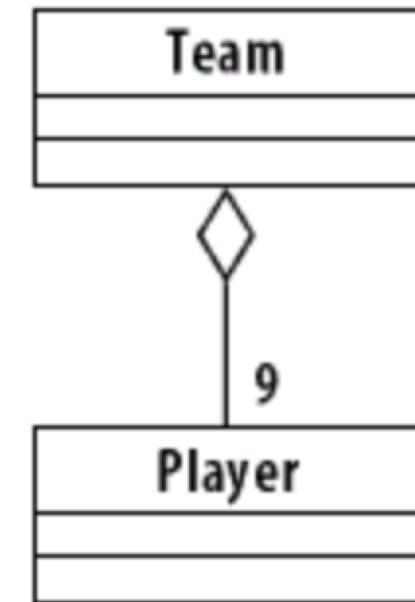
Bölüm Soruları

- ER modeli nedir?
- Hangi amacı gerçekleştirmek için kullanılır?
- Varlık seti nedir?
- İlişki seti (relationship set) nedir?
- Nitelik nedir? Nitelik çeşitleri nelerdir?
  - Multivalued, derived, atomic
- Toplam katılım, zayıf varlıklar, kalıtım, is-a

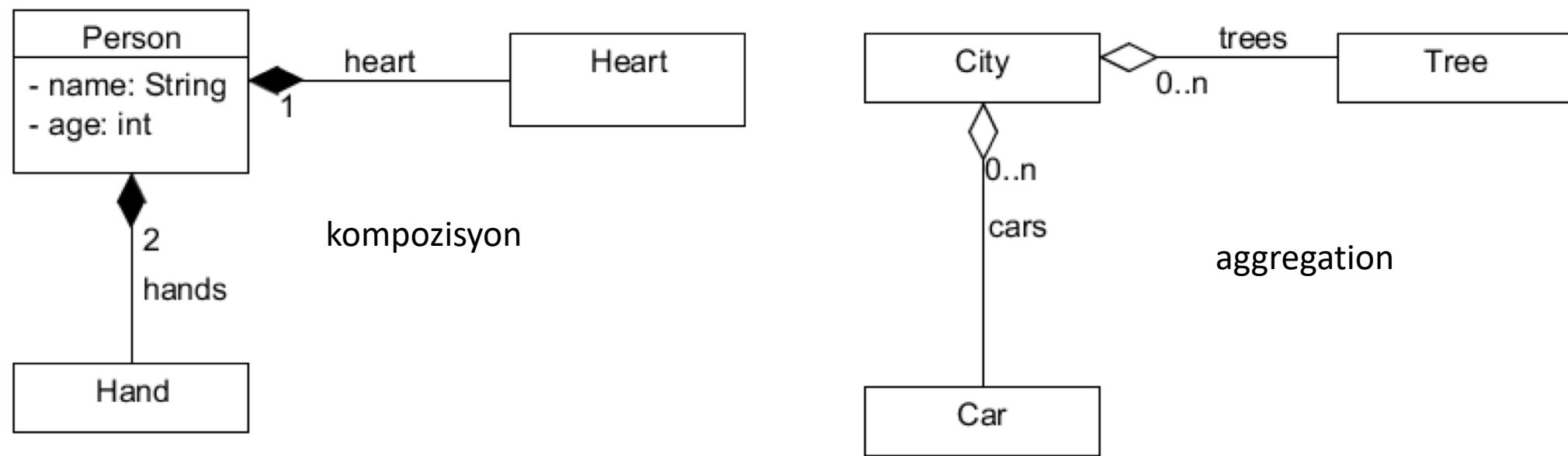
Kümeleme (aggregation)

- Kümeleme varlıklar arasında 'has-a' ilişkisini bulunmaktadır.
- Parça(part) bütün(whole) ilişkisini ifade eder.
- Parça ve bütün arasında güçlü bir ilişki yoktur.
- Parçalar ayrı olarak başka bir sistem içinde bulunabilir
- Araba ve parçaları (motor, aynalar, tekerler, ...)

Kompozisyon (Composition)

- Varlıklar arasında bulunan ayrılmaz ve **güclü** bir parça(part) bütün(whole) ilişki kompozisyon ile tanımlanır
- Parçalar ayrılamazlar ve başka bir sistem içinde düşünülemezler

ER Model ile Kavramsal Tasarım: Problemler

ER Modelinin tasarım aşamasında aşağıdaki sorular ortaya çıkabilir:

- Bir kavram **varlık** (entity) olarak mı yoksa **nitelik** (attribute) olarak mı tanımlanmalı?
- Bir kavram **varlık** (entity) olarak mı yoksa **ilişki** (relation) olarak mı tanımlanmalı?
- ER modelinde bulunacak olan varlık ve ilişki setleri hangileridir?

ER Model ile Kavramsal Tasarım

Belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde tasarım yapılır

- Bir varlık setinin nitelikleri belirlenirken ihtiyaca göre bir nitelik varlık olarak tanımlanabilir.
- bir akademik personelin ikametgah adresi için tek bir nitelik yetebilirken
  - detaylı aramaların yaptırılabilmesi için **address** varlık seti oluşturulabilir
  - posta kodu, şehir, mahalle ve başka istenilen nitelikler eklenebilir
  - **address** varlık seti akademik personel varlık seti ile ilişkilendirilir.

ER Model ile Kavramsal Tasarım

- Farklı kişiler tarafından aynı problemin çözümü için farklı tasarımlar ve farklı ER Modelleri sunabilirler.
- ER model tasarımında ön plana çıkan hedefler:
  - veritabanına kaydedilecek bilgilerin tekrarlanması
  - veriye zamanında hızlı bir biçimde erişim
  - sorguların makul zaman içerisinde tamamlanması

ER Model ile Kavramsal Tasarım

- Büyük firmalarda yapılan tasarımlar birden fazla kişinin çalışmasını (geliştirici-DB yöneticisi- Kullanıcılar) gerektirir.
- Zaman içerisinde tespit edilen tasarım eksiklileri tekrarlamalı (iterative) olarak giderilir.
- Yüksek seviyeli tasarım farklı uzmanlık alanlarına sahip olan kişilerin anlayabileceği üst seviyede olmalıdır ki her bir katılımcı kendi bilgi birikimi sayesinde tasarıma katkı sağlayabilsin.

UML: Unified Modeling Language

A picture is worth a thousand words !

- 'Bir resim binlerce kelime değerindedir'
- UML'in önemini ve işlevsellliğini açıklamaktadır
- UML yazılım sistemlerinden öte diğer sistemlerin tasarım aşamalarında da kullanılabilir.

UML: Unified Modeling Language

Bir yazılım sisteminin

tasarım ihtiyaçlarını tanımlama aşamasından

teslimatına kadar gecen evrelerde yazılımı

tanımlamak, görselleştirmek ve dokumantasyon için

yaygın olarak kullanılan standart dil UML'dir.

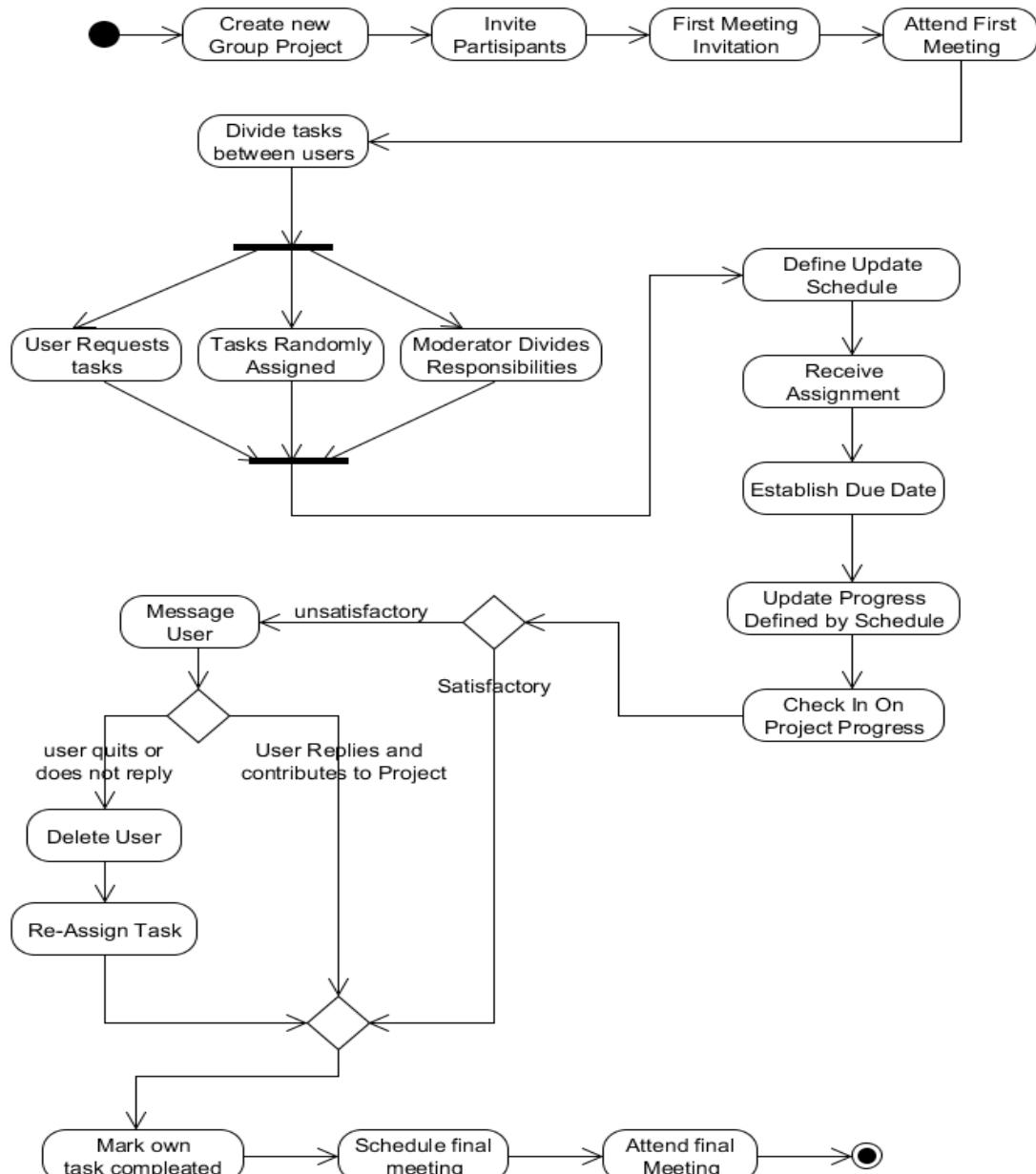
UML: Unified Modeling Language

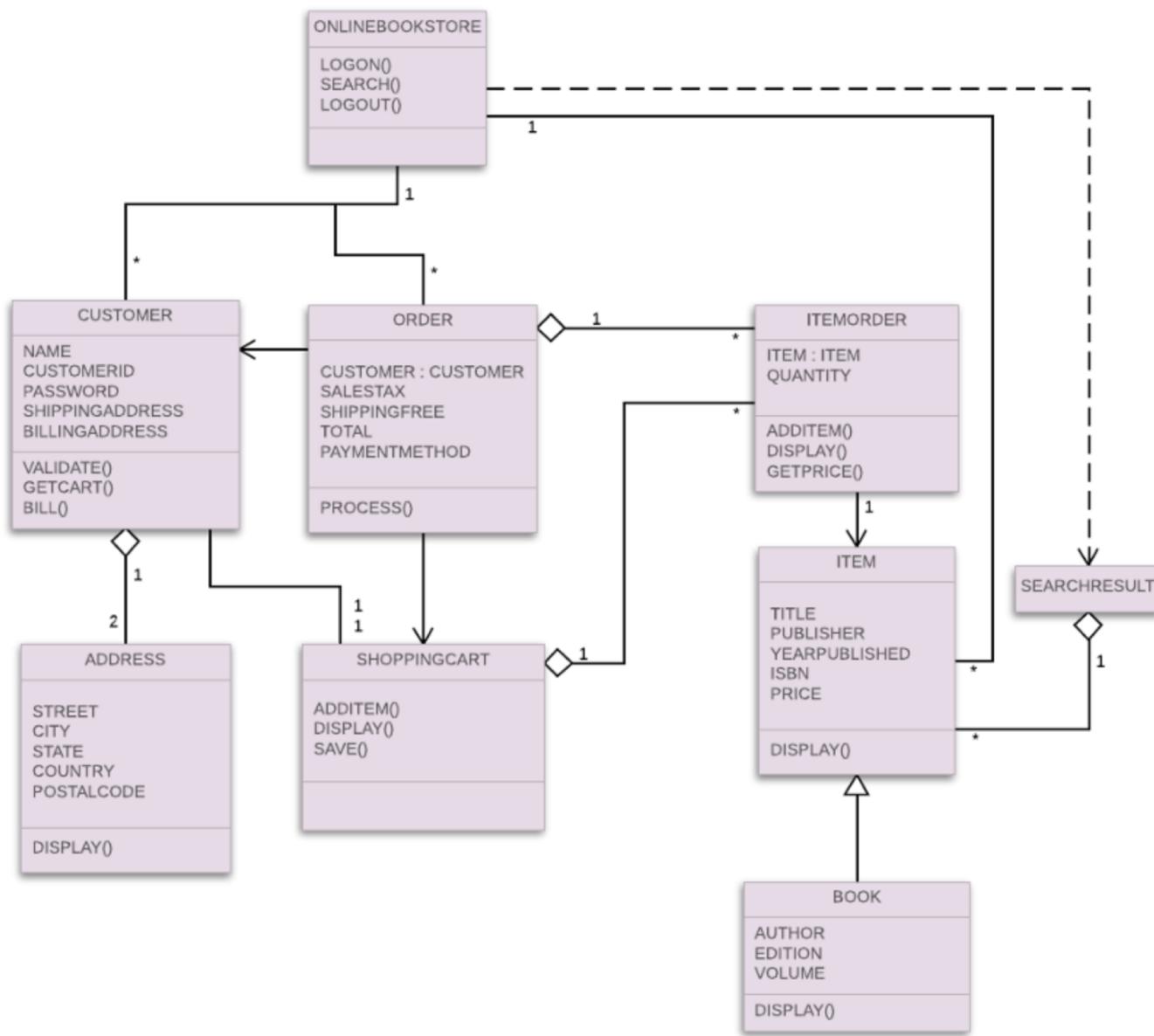
- 1997 yılında OMG (Object Management Group) tarafından geliştirilmiştir.
- UML **resimsel** olarak bir yazılımın taslağını ortaya koymaktadır.
- UML digramlarını program koduna çevirebilmektedir.

https://www.tutorialspoint.com/uml/uml_overview.htm

UML: Unified Modeling Language (Aktivite Diagramı)

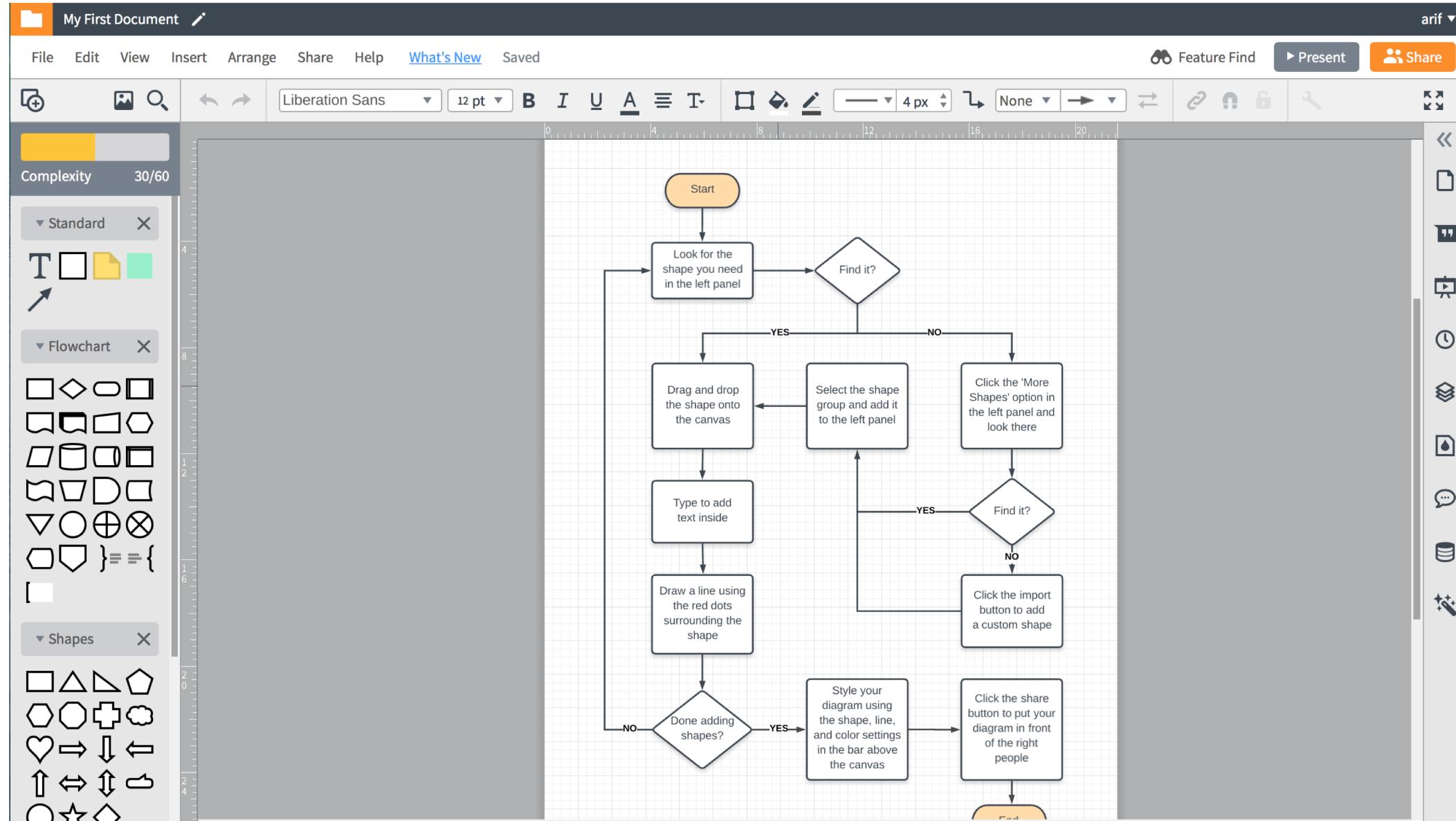

UML: Unified Modeling Language (Sınıf Diagramı)

https://d2slcw3kip6qmk.cloudfront.net/marketing/pages/chart/what-is-a-class-diagram-in-UML/UML_class_diagram_example3-800x786.png

UML: Kaynaklar

<https://www.lucidchart.com/pages/uml-deployment-diagram>

UML: Kaynaklar

<https://argouml.en.softonic.com/>

Welcome to ArgoUML

ArgoUML is the leading open source UML modeling tool and includes support for all standard UML 1.4 diagrams. It runs on any Java platform and is available in ten languages. See the [feature list](#) for more details.

ArgoUML 0.26 and 0.26.2 were downloaded over 80,000 times and are in use all over the world.

ArgoUML is distributed under the [Eclipse Public License \(EPL\) 1.0](#).

UMLet 14.3

Free UML Tool for Fast UML Diagrams

Like

Follow

527 followers

<https://www.umlet.com/>

<http://www.umlet.com/umletino/umletino.html>

The header features the BOUML logo (a stylized 'B' and 'UML' with a yellow dot), two version links ('version' with UK and France flags), and a navigation menu with links: Home, Features, Screenshots, Documentation, Download, Install, Contributions, FAQ, Benchmark, Donations, and Author & links.

BOUML

Overview

BOUML is a free **UML 2** tool box including a modeler allowing you to specify and generate code in **C++, Java, Idl, Php, Python** and **MySQL**.

Since the release 7.0 **BOUML** is again a free software.

BOUML runs under **Windows, Linux** and **MacOS X**.

<https://www.bouml.fr/>

UML: Kullanım Alanları

İş modelleme (Business Modeling):

- Tasarımı yapılacak olan yazılımın çözümü gerçekleştirecek iş modelinin etrafında kavranmasını sağlamaktır.
- İş alanının özel ihtiyaçlarını tanımlamak için kullanılır.

Sistem Modelleme (System Modeling)

- Geliştirilecek olan yazılımın gereksinimlerinin belirlenmesi sürecinde kullanılır.

UML: Kullanım Alanları

Kuramsal Veri Modelleme (Conceptual Data Modeling)

- ER modelinin oluşturulması aşamasında kullanılır.

Fiziksel Veritabanı Tasarımı (Physical Database Modeling)

- Fiziksel olarak veritabanını oluşturmak için kullanılır.

UML: Kullanım Alanları

Donanım Sistem Modelleme (Hardware System Modeling)

- Uygulamada kullanılan donanımı tanımlamak için kullanılır.

UML: Kullanım Alanları

Nesne tabanlı programlamada UML aktif bir biçimde kullanılmaktadır:

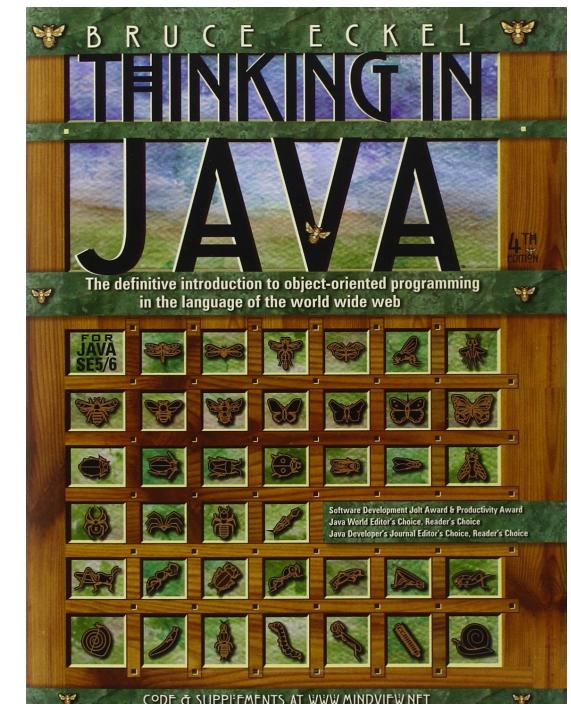
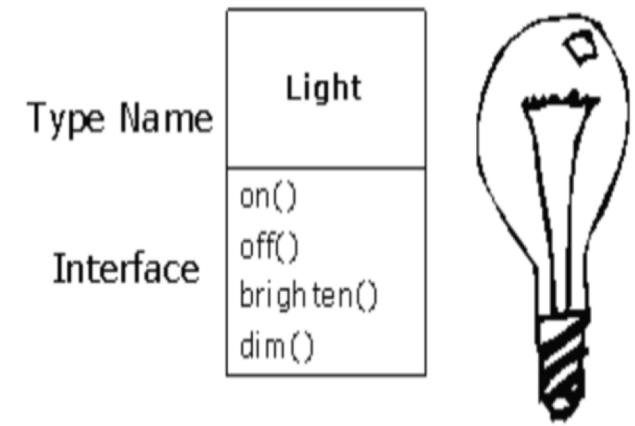
Yazılımı oluşturan nesneleri

ve nesneler arasındaki ilişkileri tanımlamayı sağlar

UML: Nesne Tabanlı Programlama Kavramları

Nesne (Object)

- Durum (state), davranış (behavior) ve kimlik (identity) bilgileri olan varlıklara nesne denir.
- Nesnelerin bir araya gelip birbirlerine gönderilen mesajlar yardımıyla etkilişim halinde oldukları yapıya program denir.
- Her bir nesnenin kendisine ait hafızada (memory) yer ayrılır.
- Her bir nesnenin tipi vardır.
- Aynı tipde olan nesneler aynı mesajları alabilirler

UML: Nesne Tabanlı Programlama Kavramları

Sınıf (Class)

- Fonksiyonlar ve veriler yardımıyla oluşturulur
- İçerisinde alan (field) , method, yapıcılar (constructors) ve diğer özellikleri barındırır
- programların daha anlaşılır olmasını sağlarlar.

UML: Nesne Tabanlı Programlama Kavramları

Soyutlama (Abstraction)

Bir sistemin arka planında olan **komplex yapısının gizlenip basit bir ara yüze** kullanıcının kullanımına sunulmasıdır.

- Java: String Class
- Yüksek seviyeli diller (JAVA, C++, ...) assembly dili için bir soyutlamadır.

UML: Nesne Tabanlı Programlama Kavramları

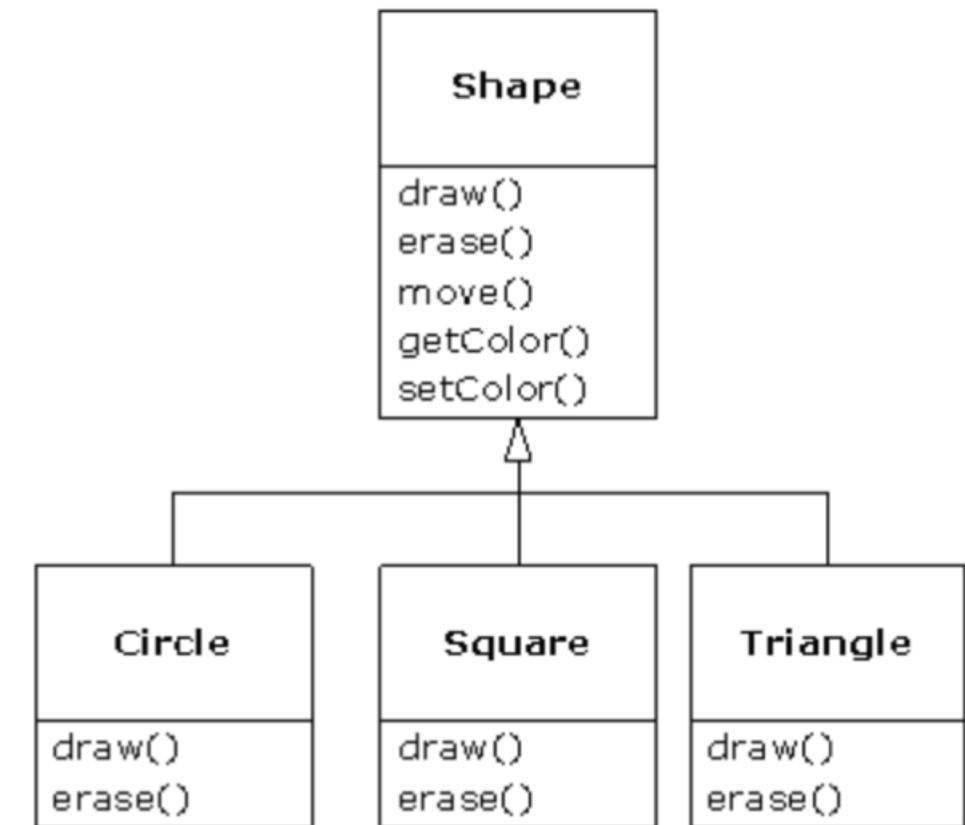
Kapsulleme (Encapsulation, information hiding): Bir birleriyle alakalı kodların bir araya toplanıp ve kodlama detaylarının dışarıdan direkt erişiminin engellenmesiyle gerçekleştirilecektir.

```
class Account{  
     private int account_number;  
    private int account_balance;  
  
    public void show Data(){  
        // code to show data  
    }  
  
    public void deposit(int a){  
        // code to deposit  
    }  
}
```

UML: Nesne tabanlı programlama kavramları

Kalıtım (inheritance)

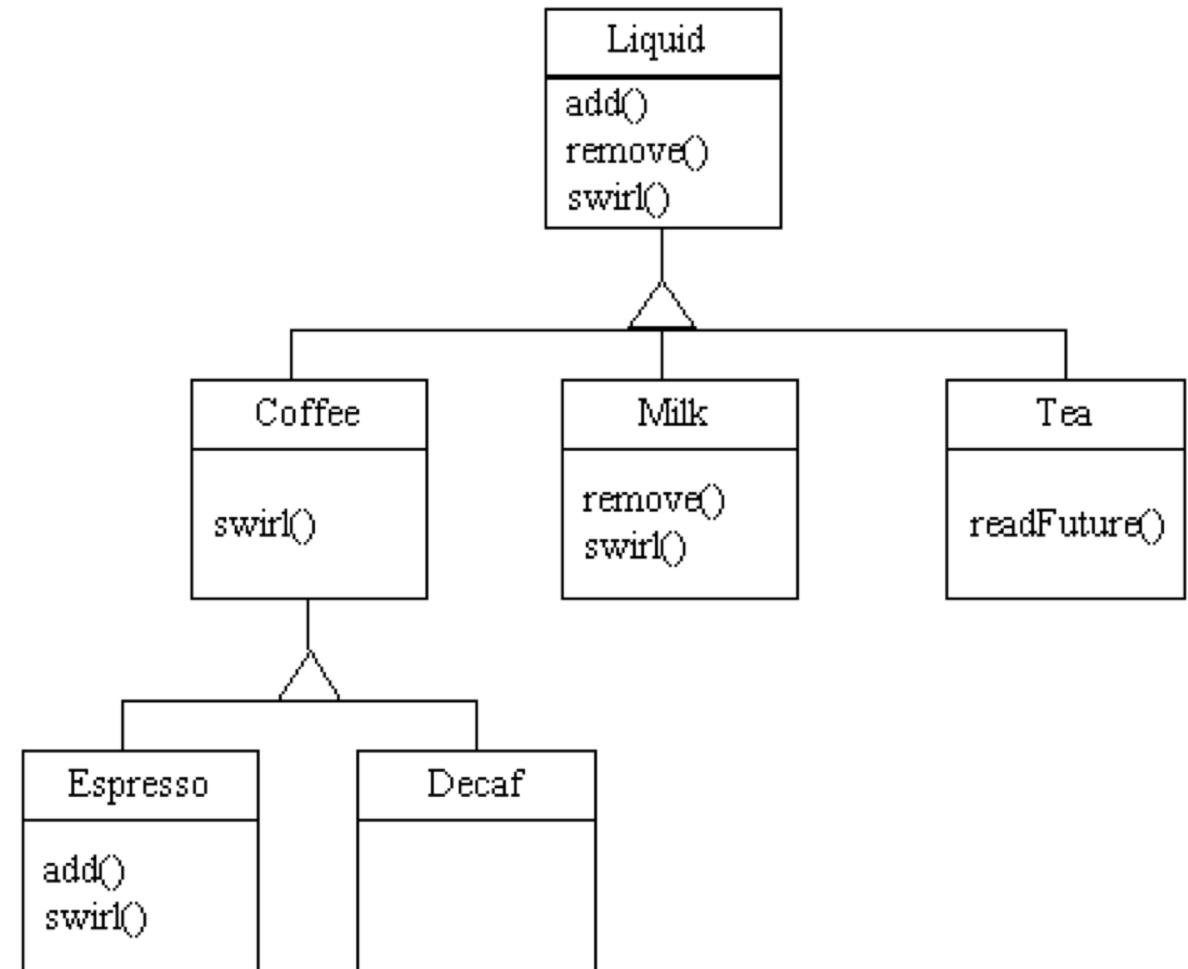
- Üst sınıfın özelliklerini katılsal olarak devralmaktadır
- Kod tekrarını önler ve alt sınıflara yeni özellikler eklenmesine imkan sağlar

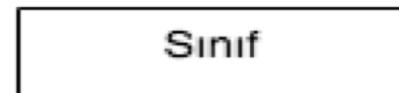
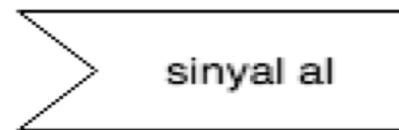
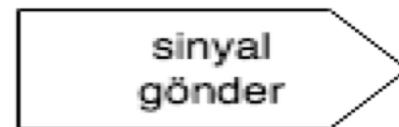
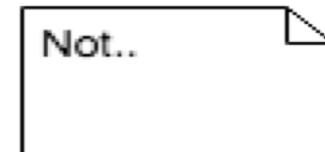
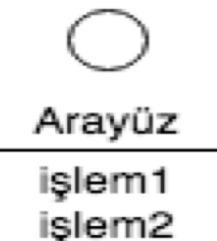
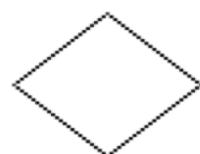
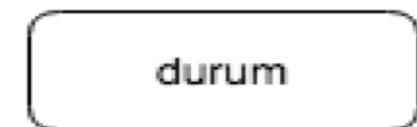
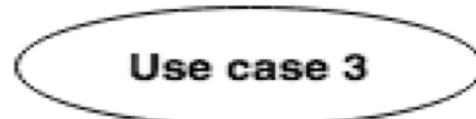
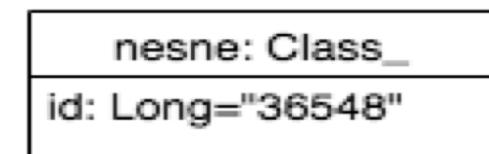
UML: Nesne tabanlı programlama kavramları

Polymorphism (çokbiçimlilik,
çokçeşitlilik)

Bir sınıfın alt sınıflarının birden fazla ve çeşitli davranışlar göstermesidir.

UML Sembollerı

bağıntı(association)

one-to-many

1   *

many-to-many

*   *

yönlü bağlantı

kümelleme(icerir)

kompozisyon(oluşur)

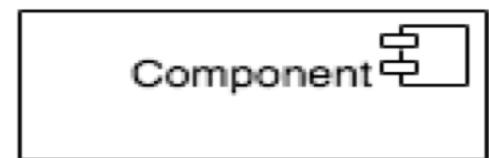
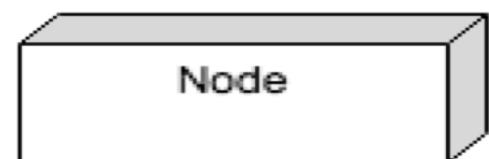
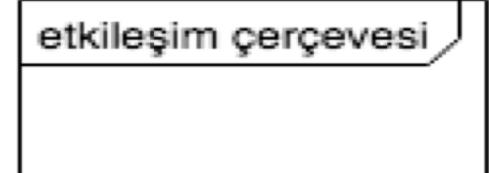
kalıtım(inheritance)

< bağımlılık(dependency) - - -

sağlar

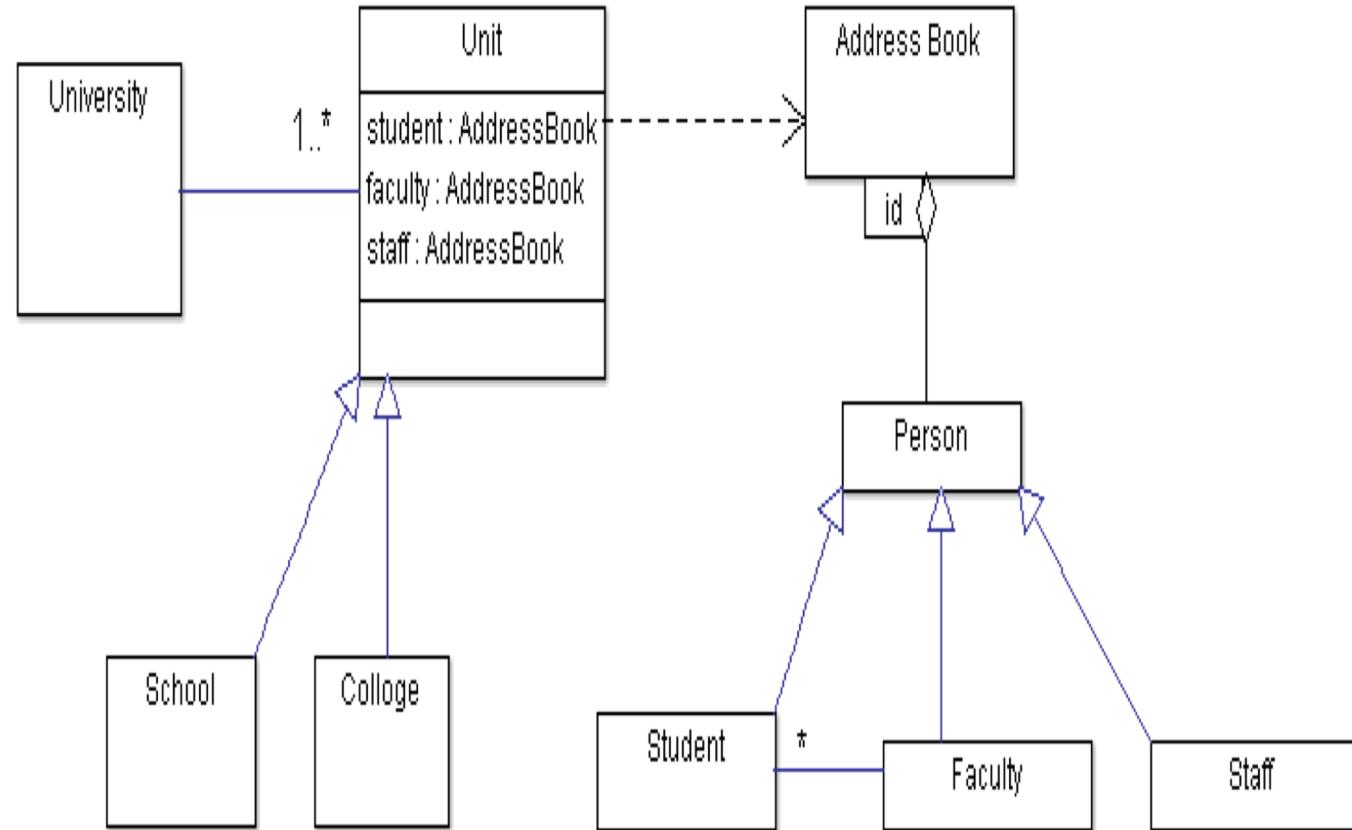
gerekir

:örnek

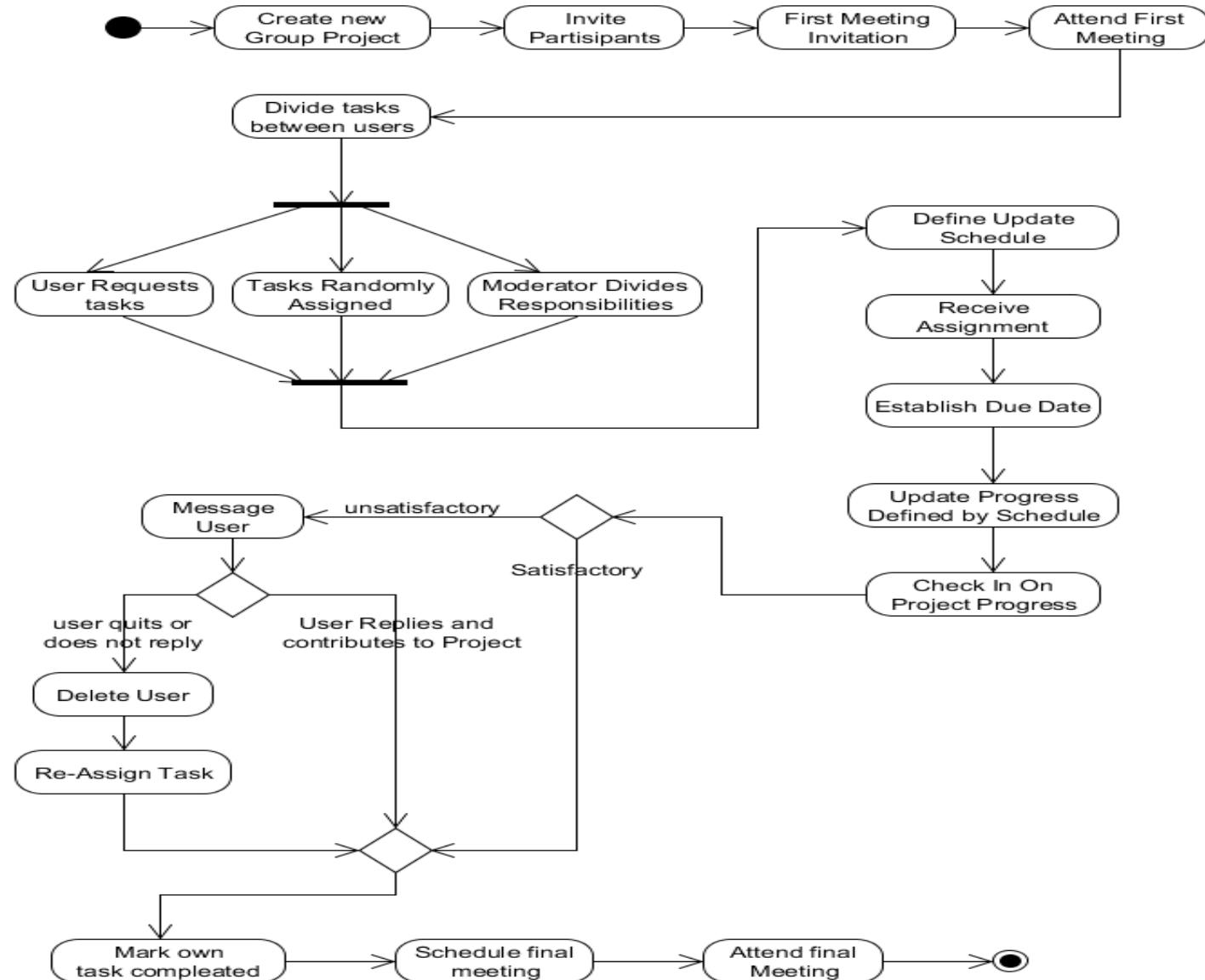
UML: Yapısal Diagramlar

- Sınıf (class)
- paket (package),
- Nesne (object),
- bileşen (component)
- bileşik yapı (composit structure)
- uygulama (deployment).

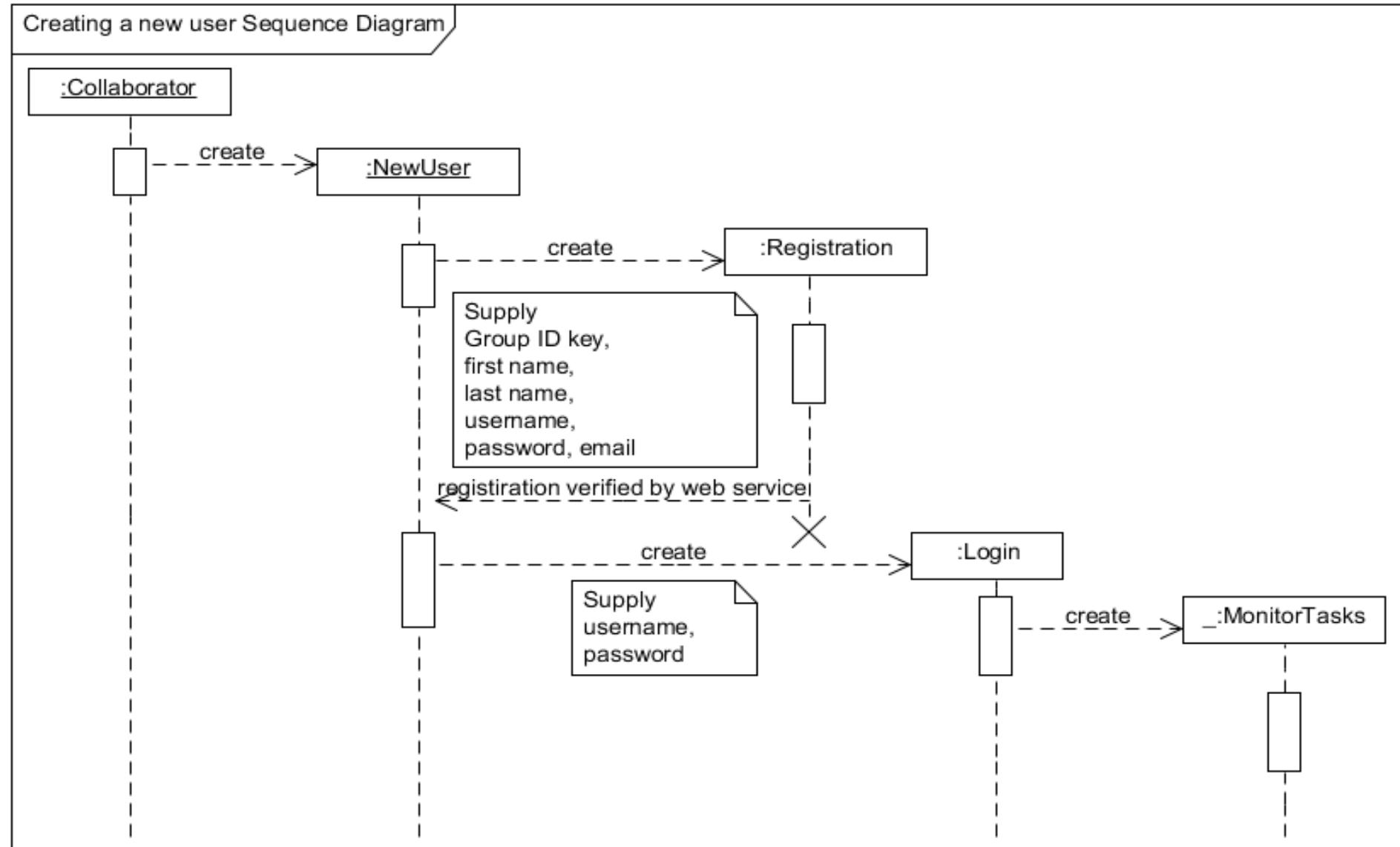
UML: Davranışsal Diagramlar

Aktivite (Activity) diagramı

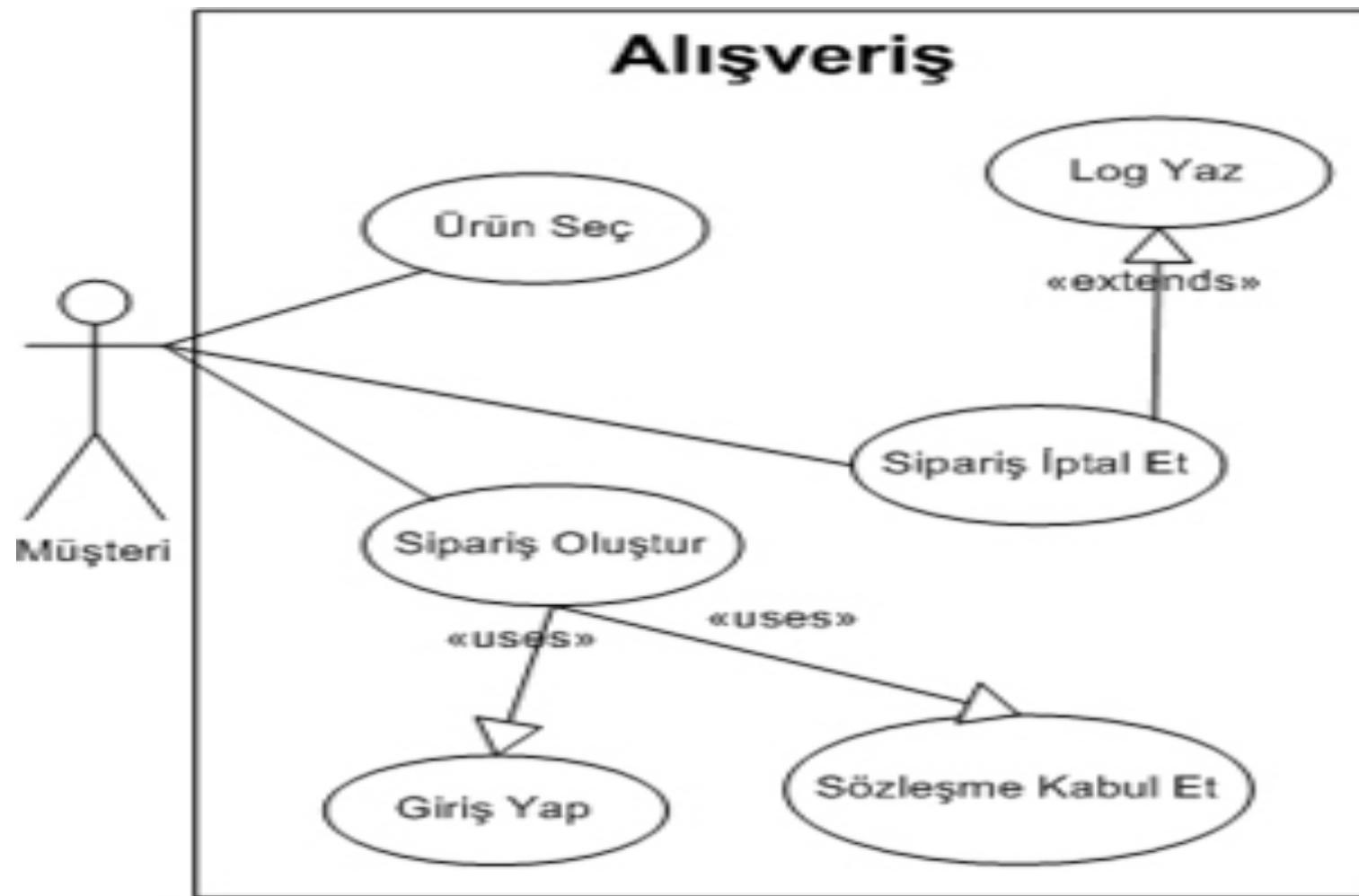

UML: Davranışsal Diagramlar

Sıralı (sequence)
diagram

UML: Davranışsal Diagramlar

Kullanım senaryosu
(Use case) diagram